

ER DU FEIG ELLER DUM?

DEBATT

ANDERS MALKOMSEN
Journalist FMS

Militæret er for de dumme. Siviltjeneste er for de feige.

Soldaten har skolekarakterer under middels, biceps over middels, samfunnsengasjementet er lite, favorittbladet er FHM og promp er et godt utgangspunkt for humor.

Sivilarbeideren er derimot ganske flink på skolen – hvis du ser bort fra karakterene i gym og sløyd. Samfunnsengasjementet er stort, favorittbladet er Ny Tid og krigen i Afghanistan er et godt utgangspunkt for en diskusjon.

Det er to ting som er felles for et folkeslag: språket og fordommene. Derfor er du nok ganske enig i beskrivelsene ovenfor. Problemet med fordommer er at folk tror det er noe sant i dem.

Alvorlig overbevisning

Dersom du er blant den tredjedelen som blir kalt inn til førstegangstjeneste, kan du enten godta en vanlig militærtjeneste eller søke deg til siviltjeneste.

For å kunne søke siviltjeneste må du ha en «alvorlig overbevisning» om at krig er dumt. Da får du tilbud om å tjenestegjøre innenfor helse- og sosialsektoren, natur- og miljøvernsektoren eller fredssektoren. Det innebærer alt fra biblioteker, skoler, museer, sykehus, forskningsinstitutter og naturvernsorganisasjoner til humanitært arbeid i utlandet.

Feig eller tøff

På militære kaserner hviskes det ofte om de som velger siviltjeneste. De tar «den lette veien». De gidder ikke å ta i et tak for landet sitt. Tror at de er så mye bedre enn andre. Feiginger. Det er en vanlig mental øvelse blant de som velger militæret å forestille seg at de blir litt tøffere enn dem som velger siviltjeneste. De som velger siviltjeneste, rettfærdiggjør valget sitt ved å forestille seg at militæret bare gjør folk dummere.

Ingen av delene

Som journalist i Forsvaret, er jeg altså

Arkivfoto: Basetropp 1 på øvelse i 2009, hvor en vernepliktig journalist tester M-72.

« Det er altfor lite kontakt mellom vernepliktige i militæret og siviltjenesten

både dum og feig. Jeg er dum fordi jeg er i militæret og jeg er feig fordi jeg ikke er skikkelig i militæret. Jeg har jo valgt en tjeneste nesten helt uten feltdøgn, og de få jeg har blir kuttet på grunn av pengemangel.

Ifølge fordommene har jeg fått det verste fra begge verdener.

Kontakt og toleranse

Det eneste som kan ta livet av en fordom, er kontakt og toleranse. Kontakten mellom de vernepliktige i militær- og siviltjeneste er lik null. I Forsvaret er siviltjeneste en like godt bevart hemmelighet som Kongens posisjon i strid, og det er neppe særlig bedre i den andre leiren. Hva med noen felles velferdsarrangementer? Det bør arbeides aktivt for at de mentale skillene blir mindre, ikke større. Det må også utøves toleranse. Forsvaret kan begynne ved ikke å tie siviltjenesten i hjel. Aller først kan Forsvaret holde det de har lovet, nem-

lig å informere om siviltjenesten som en mulighet på sesjon. Videre kan det legges en utgave av siviltjenestens eget tidsskrift, Balder, i hyllene på alle militære kaserner.

Sidestilling

Løsningen er kanskje å sidestille siviltjeneste og militæret slik at ungdommen selv kan velge. Da unngår man dagens system der du må fornekte den ene for å bli akseptert hos den andre. Det bør ikke hete «militærneker», men siviltilhenger. Vi har ennå langt igjen. Et søk på Forsvarets nettsider gir to artikkeltreff om siviltjenesten. Den ene er en gladsak om at «færre søker siviltjeneste». Den andre er en duell mellom siviltjenesten og militæret om hvilket alternativ som er det beste.

Det er altså slik Forsvaret vil fjerne fordommer og fremme toleranse. Nesten så man begynner å tro at journalistene i Forsvaret er dumme.